4

THEMA 4 VAN 8

Begroten

Exploitatiebegroting, liquiditeitsbegroting en geprognosticeerde eindbalans

6 lessen · rekenopdrachten · examenopgave · eindquiz · antwoordmodel

Werkboek — naam: _____ klas: _____

Les 4.1 — Kosten of uitgaven? Opbrengsten of ontvangsten?

Leerdoel: Je legt het verschil uit tussen het kasstelsel en het periodetoerekeningsstelsel en je rekent kosten om naar uitgaven en opbrengsten naar ontvangsten, en omgekeerd, met overlopende posten.

Eindtermen: 28

Waar gaat het om?

December 2030. Lina en Mees maken de plannen voor 2031: een tweede keuken in Rotterdam, drie elektrische trucks en de instap van Groeifonds Rijnmond (thema 3). Het fonds wil drie begrotingen zien: hoeveel winst verwacht Lina's Bowls, hoeveel geld komt er binnen en gaat er uit, en hoe ziet de balans er eind 2031 uit? Mees begint met een lijstje van alles wat in 2031 wordt betaald. "Dat is toch ook de kostenkant?" Niet helemaal. In deze les zet je de twee manieren van kijken naast elkaar, en reken je in de begroting van kosten naar uitgaven en van opbrengsten naar ontvangsten.

Kerntheorie

Twee manieren om naar een jaar te kijken

	Periodetoerekeningsstelsel	Kasstelsel
Vraag	wat heeft het jaar opgebracht en gekost?	wat is er in het jaar ontvangen en uitgegeven?
Begrippen	opbrengsten en kosten	ontvangsten en uitgaven
Uitkomst	het resultaat (winst of verlies)	de verandering van het banksaldo
Begroting	exploitatiebegroting	liquiditeitsbegroting

Twee stelsels, twee begrotingen

De **exploitatiebegroting** volgt het periodetoerekeningsstelsel: welke opbrengsten en kosten horen bij 2031? De **liquiditeitsbegroting** volgt het kasstelsel: welk geld komt er in 2031 binnen en gaat er uit? Veel bedragen zijn in beide gelijk, zoals de lonen die elke maand worden betaald. Maar een investering, een aflossing, een storting van aandeelhouders en de afschrijving staan maar in één van de twee.

Lina's Bowls in 2031: uitgave, kosten, of allebei?

Financieel feit	Uitgave of ontvangst 2031	Kosten of opbrengst 2031
Drie elektrische trucks gekocht en betaald (5 jaar)	uitgave € 165.000	kosten: afschrijving € 33.000
Groeifonds Rijnmond stort voor nieuwe aandelen	ontvangst € 300.000	geen opbrengst
Aflossing op de hypothecaire lening	uitgave € 18.000	geen kosten
Vennootschapsbelasting over 2030 betaald	uitgave € 27.000	geen kosten (hoort bij 2030)
Energierekening december 2030, betaald in januari 2031	uitgave € 4.000	geen kosten (hoort bij 2030)
Aanbetaling voor catering in februari 2032, ontvangen in december 2031	ontvangst € 3.000	geen opbrengst (hoort bij 2032)

Van kosten naar uitgaven met de overlopende posten

In thema 1 (les 1.5) rekende je achteraf met overlopende posten. In een begroting werk je vooruit: je kent de stand op de beginbalans en je schat de stand aan het eind van het jaar.

- uitgaven = kosten - vooruitbetaald begin + vooruitbetaald eind + nog te betalen begin - nog te betalen eind
- ontvangsten = opbrengsten + debiteuren begin - debiteuren eind - vooruitontvangen begin + vooruitontvangen eind

Logisch nagedacht: wat begin 2031 nog moest worden betaald, wordt in 2031 betaald (erbij). Wat eind 2031 nog open staat, wordt pas in 2032 betaald (eraf). Wat begin 2031 al vooruit was betaald, kost in 2031 geen geld meer (eraf).

Overlopende posten en debiteuren Lina’s Bowls bv (bedragen in euro’s)

Post	1 januari 2031	31 december 2031 (verwacht)
Debiteuren	4.000	5.000
Vooruitbetaalde bedragen (verzekeringen, standplaatsen)	5.000	7.000
Nog te betalen bedragen (energie)	4.000	5.000
Vooruitontvangen bedragen (cateringaanbetalingen)	0	3.000

De vooruitbetaalde en nog te betalen bedragen horen bij de overige kosten (energie, festivalplaatsen, verzekeringen en marketing), die in 2031 begroot zijn op € 150.000. Fictief.

Toepassen

De uitgaven voor de overige kosten in 2031

Lina’s Bowls begroot voor 2031 € 150.000 aan overige kosten. Gebruik de tabel met overlopende posten. Bereken het bedrag dat Lina’s Bowls in 2031 aan overige kosten betaalt.

Uitwerking

1. Vooruitbetaald: begin € 5.000 is al in 2030 betaald (eraf); eind € 7.000 wordt in 2031 betaald voor 2032 (erbij).

2. Nog te betalen: begin € 4.000 wordt in 2031 betaald (erbij); eind € 5.000 wordt pas in 2032 betaald (eraf).

3. Uitgaven: € 150.000 - € 5.000 + € 7.000 + € 4.000 - € 5.000 = € 151.000.

Antwoord

Lina’s Bowls betaalt in 2031 € 151.000 aan overige kosten, € 1.000 meer dan de kosten.

Veelgemaakte fout

Een storting van aandeelhouders als opbrengst zien. Het is een ontvangst, maar de onderneming heeft er niets voor geleverd: het verhoogt het eigen vermogen, niet het resultaat.

De vennootschapsbelasting van vorig jaar als kosten van dit jaar zien. De betaling in 2031 hoort bij het resultaat van 2030.

Kernbegrippen

Uitgaven
Het geld dat in een periode de onderneming verlaat, los van de periode waarop het betrekking heeft.

Kosten
De waarde van de middelen die in een periode zijn opgeofferd om opbrengsten te behalen.

Ontvangsten
Het geld dat in een periode binnenkomt, los van de periode waarop het betrekking heeft.

Opbrengsten
De waarde van de prestaties die in een periode zijn geleverd, zoals de omzet.

Kasstelsel
Een stelsel waarin je bedragen boekt in de periode waarin ze worden ontvangen of betaald.

Periodetoerekeningsstelsel
Een stelsel waarin je opbrengsten en kosten toerekent aan de periode waarop ze betrekking hebben, los van het moment van betalen.

Overlopende posten
Balansposten die ontstaan doordat betalen en toerekenen in verschillende perioden vallen: vooruitbetaalde en nog te ontvangen bedragen (activa), vooruitontvangen en nog te betalen bedragen (passiva).

Vooruitbetaald bedrag
Een bedrag dat al is betaald, maar kosten zijn van een volgende periode; een vordering op de balans.

Nog te betalen bedrag
Kosten van deze periode die pas in een volgende periode worden betaald; een schuld op de balans.

Vooruitontvangen bedrag
Geld dat al is ontvangen voor een prestatie die nog moet worden geleverd; een schuld op de balans.

Nog te ontvangen bedrag

Opbrengst van deze periode waarvan het geld pas later binnenkomt; een vordering op de balans.

Verwerkingsopdracht

Werk de opdrachten uit in je schrift of in de invulvelden.

1. Deel de feiten uit de tabel in: komen ze in de exploitatiebegroting, in de liquiditeitsbegroting, of in allebei?

2. De omzet voor 2031 is begroot op € 1.650.000. Bereken met de overlopende posten en de debiteuren de verwachte ontvangsten van klanten, en licht elke stap toe.

3. De inkoopwaarde van de ingrediënten is begroot op € 577.500. De voorraad stijgt van € 16.000 naar € 20.000 en de crediteuren van € 18.000 naar € 21.000. Bereken de inkopen en het bedrag dat aan leveranciers wordt betaald.

4. Leg uit waarom Groeifonds Rijnmond zowel een exploitatiebegroting als een liquiditeitsbegroting wil zien.

5. Bereken voor de drie nieuwe trucks het verschil tussen de uitgave en de kosten in 2031, en leg uit wat er met dat verschil gebeurt in de jaren daarna.

Oefeningen

Brons: Kennis & Begrip

1. Welk stelsel hoort bij de exploitatiebegroting, en welk bij de liquiditeitsbegroting?

2. Is een aflossing een uitgave, kosten of allebei?

3. Is de afschrijving op een machine een uitgave, kosten of allebei?

Zilver: Toepassing & Rekenen

4. Een bv begroot € 820.000 omzet. De debiteuren dalen van € 45.000 naar € 38.000. Bereken de begrote ontvangsten van klanten.

---

5. Een bv begroot € 60.000 huurkosten. Op 1 januari is er € 5.000 vooruitbetaald, op 31 december € 10.000. Bereken de begrote huuruitgaven.

---

6. Een bv begroot een inkoopwaarde van € 300.000. De voorraad stijgt van € 40.000 naar € 55.000; de crediteuren dalen van € 30.000 naar € 25.000. Bereken de inkopen en het bedrag dat aan leveranciers wordt betaald.

Goud: Analyse & Evaluatie — de uitdaging

7. Een sportschool begroot € 500.000 opbrengst uit abonnementen. Vooruitontvangen: begin € 60.000, eind € 75.000. Nog te ontvangen: begin € 8.000, eind € 6.000. Bereken de begrote ontvangsten.

---

8. Lina’s Bowls betaalt in januari 2031 € 285.000 voor de keuken en de trucks, en verwacht in 2031 € 121.095 winst na belasting. Leg uit waarom een bv met winst toch geld moet lenen of storten om zo’n investering te betalen, en waarom de begroting met beide stelsels nodig is.

Les 4.2 — De exploitatiebegroting

Leerdoel: Je stelt een exploitatiebegroting op met variabele en constante kosten en je berekent het verwachte resultaat na vennootschapsbelasting.

Eindtermen: 28

Waar gaat het om?

Het Groeifonds wil weten wat 2031 gaat opleveren. Lina maakt een schatting: Utrecht groeit door, Rotterdam opent in april, en de prijs gaat naar € 14,39 op het bord. Mees vraagt zich af hoe zeker die cijfers zijn: "Als Rotterdam tegenvalt, wat blijft er dan over?" In deze les stel je de exploitatiebegroting op, met dezelfde opbouw als de resultatenrekening uit thema 1, en onderzoek je hoe gevoelig het resultaat is voor een andere afzet.

Kerntheorie

De exploitatiebegroting

De **exploitatiebegroting** is een overzicht van de verwachte opbrengsten en kosten in een komende periode, met het verwachte resultaat. Ze heeft dezelfde opbouw als de resultatenrekening (thema 1, les 1.4): omzet, inkoopwaarde van de omzet, bedrijfskosten, EBITDA, afschrijvingen, EBIT, interest en belasting. De bedragen zijn exclusief btw.

Een begroting is zo goed als de schattingen eronder. Begin daarom bij de afzet en de prijs, en reken de kosten die met de afzet meebewegen (variabele kosten, zoals ingrediënten) apart van de kosten die vastliggen (constante kosten, zoals lonen, huur en afschrijving).

Verwachtingen van Lina's Bowls voor 2031

Onderdeel	Verwachting
Afzet	Utrecht 105.000 bowls; Rotterdam (vanaf april) 20.000 bowls
Prijs	€ 13,20 per bowl exclusief btw (€ 14,39 op het bord)
Ingrediënten en verpakking	35% van de omzet
Lonen	€ 620.000
Afschrijving	pand € 10.000; oude trucks € 30.000; drie nieuwe trucks van samen € 165.000 in 5 jaar; keuken Utrecht € 10.000; keuken Rotterdam € 120.000 in 10 jaar
Huur keukenruimte Rotterdam	€ 30.000
Overige kosten (energie, festivalplaatsen, verzekeringen, marketing)	€ 150.000
Interest	€ 28.000
Vennootschapsbelasting	19% tot € 200.000, 25,8% daarboven

Fictief. Bedragen exclusief btw. Vennootschapsbelasting: tarieven 2026 en 2027 (Belastingplan 2027), voor 2031 gelijk verondersteld.

Exploitatiebegroting Lina’s Bowls bv 2031 (bedragen in euro’s)

	Bedrag
Omzet	1.650.000
Inkoopwaarde ingrediënten en verpakking	- 577.500
Lonen	- 620.000
Huur	- 30.000
Overige kosten	- 150.000
EBITDA	272.500
Afschrijvingen	- 95.000
Bedrijfsresultaat (EBIT)	177.500
Interest	- 28.000
Resultaat vóór belasting	149.500
Vennootschapsbelasting (19%)	- 28.405
Resultaat na belasting	121.095

Hoe zeker is de begroting? Een gevoeligheidsanalyse

Een investeerder vraagt altijd: wat als het tegenvalt? Bij een **gevoeligheidsanalyse** verander je één schatting en reken je het effect op het resultaat uit. Valt de afzet lager uit, dan dalen de omzet en de variabele kosten, maar de constante kosten blijven gelijk. Per bowl minder verliest Lina’s Bowls dus de dekkingsbijdrage: € 13,20 - 35% × € 13,20 = € 8,58 (vwo 4, thema 6).

Toepassen

Een exploitatiebegroting met twee belastingschijven

Fietsenmaker Spaak bv begroot voor 2031: afzet 1.500 fietsen à € 1.600, inkoopwaarde 60% van de omzet, lonen € 420.000, huur € 60.000, overige kosten € 85.000, afschrijving € 45.000 en interest € 10.000. Bereken het verwachte resultaat na belasting.

Uitwerking

1. Omzet: 1.500 × € 1.600 = € 2.400.000. Inkoopwaarde: 60% × € 2.400.000 = € 1.440.000.
2. Resultaat vóór belasting: € 2.400.000 - € 1.440.000 - € 420.000 - € 60.000 - € 85.000 - € 45.000 - € 10.000 = € 340.000.
3. Belasting: 19% × € 200.000 + 25,8% × € 140.000 = € 38.000 + € 36.120 = € 74.120. Na belasting: € 340.000 - € 74.120 = € 265.880.

Antwoord

Het verwachte resultaat na belasting is € 265.880.

Veelgemaakte fout

Investeringen en aflossingen in de exploitatiebegroting zetten. Alleen de afschrijving en de interest zijn kosten.

De ingrediënten als vast bedrag zien. Ze bewegen mee met de omzet: bij een lagere afzet dalen

ze.

Kernbegrippen

Begroting

Een financieel plan voor een komende periode, opgesteld met verwachte bedragen.

Exploitatiebegroting

Een overzicht van de verwachte opbrengsten en kosten in een komende periode, met het verwachte resultaat.

Variabele kosten

Kosten die meebewegen met de afzet, zoals ingrediënten.

Constante kosten

Kosten die gelijk blijven bij een andere afzet, zoals lonen, huur, afschrijving en interest.

Resultaat vóór belasting

Opbrengsten min alle kosten, inclusief interest.

Vennootschapsbelasting

Belasting over de winst van een bv of nv: 19% tot € 200.000 en 25,8% daarboven.

Resultaat na belasting

Resultaat vóór belasting min de vennootschapsbelasting; komt bij het eigen vermogen.

Verwerkingsopdracht

Werk de opdrachten uit in je schrift of in de invulvelden.

1. Laat met een berekening zien dat de begrote omzet € 1.650.000 is, en bereken de inkoopwaarde.

2. Laat met een berekening zien dat de afschrijvingen in 2031 € 95.000 zijn.

3. Laat zien hoe het resultaat na belasting van € 121.095 ontstaat. Leg uit waarom alleen het tarief van 19% geldt.

4. Stel dat Rotterdam maar 10.000 bowls verkoopt. Bereken het resultaat vóór belasting.

5. Noem twee schattingen in de begroting die onzeker zijn, en leg uit waarom het Groeifonds een gevoeligheidsanalyse wil zien.

Oefeningen

Brons: Kennis & Begrip

1. Wat is een exploitatiebegroting?

2. Waarom staan investeringen niet in de exploitatiebegroting?

3. Wat is het verschil tussen variabele en constante kosten in een begroting?

Zilver: Toepassing & Rekenen

4. Een bakkerij begroot 180.000 broden à € 3,20. De variabele kosten zijn 40% van de omzet, de constante kosten € 260.000 (inclusief interest). Bereken het resultaat vóór belasting.

5. Gebruik opdracht 4. De vennootschapsbelasting is 19% tot € 200.000. Bereken het resultaat na belasting.

6. Gebruik opdracht 4. Bereken het resultaat vóór belasting als de bakkerij 10% minder broden verkoopt.

Goud: Analyse & Evaluatie — de uitdaging

7. Een bv begroot een resultaat vóór belasting van € 310.000. Bereken de vennootschapsbelasting en het resultaat na belasting (19% tot € 200.000, 25,8% daarboven).

---

8. Lina’s Bowls begroot een resultaat vóór belasting van € 149.500 met een prijs van € 13,20 en 125.000 bowls. Bereken het resultaat vóór belasting als de prijs € 13,50 wordt en de afzet daardoor met 4.000 bowls daalt (ingrediënten blijven 35% van de omzet). Beoordeel de prijsverhoging.

Les 4.3 — De liquiditeitsbegroting

Leerdoel: Je stelt vanuit de beginbalans een liquiditeitsbegroting op en je berekent de ontvangsten en uitgaven met debiteuren, crediteuren en overlopende posten.

Eindtermen: 28

Waar gaat het om?

De exploitatiebegroting voorspelt € 121.095 winst na belasting (les 4.2). "Dan staat er eind 2031 dus € 121.095 meer op de bank," zegt Mees. Maar in januari betaalt Lina's Bowls € 285.000 voor de keuken en de trucks, het Groeifonds stort pas in april, en de vennootschapsbelasting over 2030 moet nog worden betaald. In deze les stel je de liquiditeitsbegroting op: welk geld komt er in 2031 binnen, wat gaat er uit, en wat staat er aan het eind op de bank?

Kerntheorie

De liquiditeitsbegroting

De **liquiditeitsbegroting** is een overzicht van de verwachte ontvangsten en uitgaven in een komende periode, met het verwachte saldo van de liquide middelen aan het eind:

eindsaldo = beginsaldo + ontvangsten - uitgaven

Er staan ook bedragen in die geen opbrengst of kosten zijn: investeringen, aflossingen, nieuwe leningen, stortingen door aandeelhouders, dividend en de belasting over het vorige jaar. De afschrijving staat er niet in.

Balans Lina's Bowls bv per 1 januari 2031 (bedragen in euro's)

Activa		Passiva	
Pand	515.000	Aandelenkapitaal	45.000
Trucks	121.000	Agioreserve	45.000
Keuken	94.000	Winstreserve	270.000
Voorraad	16.000	Hypothecaire lening	342.000
Debiteuren	4.000	Onderhandse leningen	134.000
Vooruitbetaalde bedragen	5.000	Obligaties	20.000
Bank	165.000	Crediteuren	18.000
		Nog te betalen bedragen	4.000
		Te betalen btw	15.000
		Te betalen vpb	27.000
Totaal	920.000	Totaal	920.000

Fictief. Het dividend over 2030 is al uitgekeerd (thema 3). De btw laten we in dit thema buiten beschouwing: de schuld blijft € 15.000.

Liquiditeitsbegroting Lina’s Bowls bv 2031 (bedragen in euro’s)

	Bedrag
Beginsaldo bank	165.000
Ontvangsten van klanten	1.652.000
Storting Groeifonds Rijnmond	300.000
Totale ontvangsten	1.952.000
Leveranciers ingrediënten en verpakking	578.500
Lonen	620.000
Huur	30.000
Overige kosten	151.000
Interest	28.000
Aflossingen	37.000
Keuken Rotterdam en drie trucks	285.000
Vennootschapsbelasting over 2030	27.000
Totale uitgaven	1.756.500
Eindsaldo bank	360.500

Ontvangsten en betalingen aan leveranciers en de overige kosten: les 4.1. Aflossingen: hypotheek € 18.000, onderhandse leningen € 19.000. De obligaties worden in 2035 afgelost. Interest wordt betaald in het jaar waarin hij kosten is.

De beginbalans levert informatie voor de liquiditeitsbegroting

Veel posten op de beginbalans worden in het nieuwe jaar geld. De debiteuren worden ontvangen, de crediteuren en de nog te betalen bedragen worden betaald, en de vennootschapsbelasting over vorig jaar ook. Wie een liquiditeitsbegroting maakt, loopt daarom eerst de beginbalans langs: welke posten leveren in dit jaar geld op of kosten geld?

Toepassen

De bank van een bloemenkwekerij

Kwekerij Bloei bv heeft op 1 januari € 40.000 op de bank. De omzet over het jaar is € 900.000; de debiteuren stijgen van € 60.000 naar € 75.000. De kosten zonder afschrijving zijn € 780.000, allemaal in het jaar betaald. Bloei investeert € 120.000 in een kas, leent daarvoor € 100.000 en betaalt € 18.000 vpb over vorig jaar. Bereken het eindsaldo.

Uitwerking

1. Ontvangsten klanten: € 900.000 + € 60.000 - € 75.000 = € 885.000; plus lening € 100.000: € 985.000.
2. Uitgaven: € 780.000 + € 120.000 + € 18.000 = € 918.000.
3. Eindsaldo: € 40.000 + € 985.000 - € 918.000 = € 107.000.

Antwoord

Het eindsaldo is € 107.000.

Veelgemaakte fout

De afschrijving bij de uitgaven zetten. Afschrijving is kosten, maar geen uitgave: de truck is al betaald.

De vennootschapsbelasting van dit jaar meenemen. Die wordt meestal pas het volgende jaar betaald; dit jaar betaal je de belasting over vorig jaar.

Kernbegrippen

Liquiditeitsbegroting

Een overzicht van de verwachte ontvangsten en uitgaven in een komende periode, met het verwachte saldo van de liquide middelen.

Beginsaldo

Het bedrag aan liquide middelen aan het begin van de periode (de bank en kas op de beginbalans).

Eindsaldo

Beginsaldo + ontvangsten - uitgaven.

Beginbalans

De balans aan het begin van de begrotingsperiode; de vertrekplek voor alle begrotingen.

Inkopen

De goederen die in een periode worden ingekocht: inkoopwaarde van de omzet + voorraad eind - voorraad begin.

Verwerkingsopdracht

Werk de opdrachten uit in je schrift of in de invulvelden.

1. Controleer met een berekening het eindsaldo van de liquiditeitsbegroting.

2. Noem twee bedragen die wel in de exploitatiebegroting staan maar niet in de liquiditeitsbegroting, en twee die alleen in de liquiditeitsbegroting staan.

3. Welke posten van de beginbalans worden in 2031 geld, of kosten geld? Noem er vier.

4. Klopt de uitspraak van Mees dat er eind 2031 € 121.095 meer op de bank staat? Licht toe.

5. Het eindsaldo is positief. Leg uit waarom het toch kan zijn dat Lina’s Bowls in 2031 een tekort heeft.

Oefeningen

Brons: Kennis & Begrip

1. Wat is een liquiditeitsbegroting?

2. Hoe bereken je het eindsaldo?

3. Noem drie uitgaven die wel in de liquiditeitsbegroting en niet in de exploitatiebegroting staan.

Zilver: Toepassing & Rekenen

4. Een winkel heeft € 25.000 op de bank. Verwacht: ontvangsten € 480.000, uitgaven aan inkopen € 300.000, lonen € 110.000, overige uitgaven € 40.000 en een aflossing van € 20.000. Bereken het eindsaldo.

5. Een bv begroot: omzet € 1.200.000, debiteuren van € 80.000 naar € 100.000, kosten zonder afschrijving € 1.050.000 (allemaal betaald in het jaar), afschrijving € 60.000, investering € 90.000, vpb over vorig jaar € 22.000. Beginsaldo € 50.000. Bereken het eindsaldo.

6. Welke posten van een beginbalans worden in het nieuwe jaar meestal geld of kosten geld? Noem er vier.

Goud: Analyse & Evaluatie — de uitdaging

7. Een bv begroot een eindsaldo van € 40.000 en wil € 60.000 dividend uitkeren. De bank eist dat er altijd minstens € 20.000 op de rekening staat. Wat kan de bv doen? Geef twee mogelijkheden met een nadeel.

---

8. Lina’s Bowls begroot een eindsaldo van € 360.500. Bereken het eindsaldo als de omzet in Rotterdam € 132.000 lager uitvalt (minder bowls; ingrediënten 35% van de omzet, betaald in hetzelfde jaar) en leg uit waarom het verschil met het resultaat vóór belasting gelijk is.

Les 4.4 — De geprognosticeerde eindbalans

Leerdoel: Je stelt een geprognosticeerde eindbalans op met de beginbalans, de exploitatiebegroting en de liquiditeitsbegroting, en je verklaart de verandering van elke post.

Eindtermen: 28

Waar gaat het om?

De bank wil weten hoe de balans van Lina's Bowls er eind 2031 uitziet, voordat ze de onderhandse lening verlengt. Voldoet de bv dan nog aan de eisen (thema 2, les 2.5)? Lina heeft de beginbalans, de exploitatiebegroting en de liquiditeitsbegroting. In deze les stel je daarmee de geprognosticeerde eindbalans op, post voor post, met de agioreserve en de overlopende posten.

Kerntheorie

De geprognosticeerde eindbalans

De **geprognosticeerde eindbalans** is de verwachte balans aan het eind van de begrotingsperiode. Je stelt haar op met de beginbalans, de exploitatiebegroting en de liquiditeitsbegroting. Net als bij een echte eindbalans (thema 1, les 1.6) geldt voor elke post: eind = begin + erbij - eraf.

Van beginbalans naar geprognosticeerde eindbalans: hoe vind je elke post?

Post	Berekening
Vaste activa	begin + investeringen - afschrijving (exploitatiebegroting)
Voorraad, debiteuren, overlopende posten	de verwachte stand aan het eind van het jaar
Bank	het eindsaldo van de liquiditeitsbegroting
Aandelenkapitaal en agioreserve	begin + nominale waarde en agio van nieuwe aandelen
Winstreserve en resultaat	begin + resultaat na belasting - uitgekeerd dividend
Leningen	begin + nieuwe leningen - aflossingen
Crediteuren	de verwachte stand aan het eind van het jaar
Te betalen vpb	de vpb uit de exploitatiebegroting die nog niet is betaald

Geprognosticeerde balans Lina's Bowls bv per 31 december 2031 (bedragen in euro's)

Activa		Passiva	
Pand	505.000	Aandelenkapitaal	60.000
Trucks	223.000	Agioreserve	330.000
Keukens	192.000	Winstreserve	270.000
Voorraad	20.000	Resultaat 2031	121.095
Debiteuren	5.000	Hypothecaire lening	324.000
Vooruitbetaalde bedragen	7.000	Onderhandse leningen	115.000
Bank	360.500	Obligaties	20.000
		Crediteuren	21.000
		Nog te betalen bedragen	5.000
		Vooruitontvangen bedragen	3.000
		Te betalen btw	15.000
		Te betalen vpb	28.405
Totaal	1.312.500	Totaal	1.312.500

Fictief. Groeifonds Rijnmond kreeg 300 aandelen van nominaal € 50 tegen € 1.000 (thema 3): aandelenkapitaal + € 15.000, agioreserve + € 285.000.

Twee controles

- **De balans moet sluiten.** Zijn activa en passiva niet gelijk, dan is er een fout in één van de drie overzichten.
- **Het eigen vermogen moet aansluiten.** Eind = begin + storting van aandeelhouders + resultaat na belasting - dividend: € 360.000 + € 300.000 + € 121.095 - € 0 = € 781.095.

Een geprognosticeerde eindbalans is ook een toets van de plannen: de bank en het Groeifonds berekenen er kengetallen mee, zoals de solvabiliteit en de current ratio.

Toepassen

Het eigen vermogen van een nv na een emissie

Op 1 januari is het eigen vermogen van Kwekerij Bloei nv € 2.400.000: aandelenkapitaal € 500.000, agioreserve € 700.000 en winstreserve € 1.200.000. In het jaar geeft Bloei 100.000 nieuwe aandelen van nominaal € 1 uit tegen € 8. Het verwachte resultaat na belasting is € 350.000; er wordt € 150.000 dividend uitgekeerd over vorig jaar. Bereken elke post van het eigen vermogen aan het eind van het jaar.

Uitwerking

1. Aandelenkapitaal: € 500.000 + 100.000 × € 1 = € 600.000. Agioreserve: € 700.000 + 100.000 × € 7 = € 1.400.000.
2. Winstreserve: € 1.200.000 - € 150.000 = € 1.050.000. Resultaat boekjaar: € 350.000.
3. Eigen vermogen: € 600.000 + € 1.400.000 + € 1.050.000 + € 350.000 = € 3.400.000.

Antwoord

Aandelenkapitaal € 600.000, agioreserve € 1.400.000, winstreserve € 1.050.000, resultaat € 350.000;

samen € 3.400.000.

Veelgemaakte fout

De hele storting bij het aandelenkapitaal zetten. Alleen de nominale waarde; de rest is agio.

Het resultaat vóór belasting bij het eigen vermogen tellen. De vpb is een schuld zolang ze niet is betaald.

Kernbegrippen

Geprognosticeerde eindbalans

De verwachte balans aan het eind van de begrotingsperiode, opgesteld met de beginbalans en beide begrotingen.

Boekwaarde

De waarde van een vast actief op de balans: aanschafwaarde min de afschrijvingen tot nu toe.

Winstreserve

Het deel van de winst van vorige jaren dat in de onderneming is gebleven.

Te betalen vennootschapsbelasting

De belasting over het resultaat van dit jaar, die pas volgend jaar wordt betaald; een kortlopende schuld.

Verwerkingsopdracht

Werk de opdrachten uit in je schrift of in de invulvelden.

1. Laat met berekeningen zien hoe het pand, de trucks en de keukens op de eindbalans komen.

2. Bereken elke post van het eigen vermogen per 31 december 2031.

3. Bereken de leningen en de te betalen vennootschapsbelasting per 31 december 2031.

4. Controleer dat de geprognosticeerde eindbalans sluit.

5. Bereken de VV/TV begin en eind 2031, en beoordeel de ontwikkeling voor de bank.

Oefeningen

Brons: Kennis & Begrip

1. Wat is een geprognosticeerde eindbalans?

2. Waar vind je de bank voor de geprognosticeerde eindbalans?

3. Hoe bereken je de vaste activa aan het eind van het jaar?

Zilver: Toepassing & Rekenen

4. Een machine heeft op 1 januari een boekwaarde van € 80.000. Er wordt € 30.000 geïnvesteerd en € 16.000 afgeschreven. Bereken de boekwaarde op de geprognosticeerde eindbalans.

5. Een bv heeft een eigen vermogen van € 500.000 (aandelenkapitaal € 100.000, agioreserve € 50.000, winstreserve € 350.000). Ze geeft 10.000 aandelen van € 1 uit tegen € 6, verwacht € 90.000 resultaat na belasting en keert € 40.000 dividend uit over vorig jaar. Bereken het eigen vermogen eind van het jaar per post.

6. Een lening is op 1 januari € 240.000. In het jaar wordt € 30.000 afgelost en € 100.000 nieuw geleend. De rente is 5% over de beginschuld. Welk bedrag staat op de eindbalans, en waar staat de interest?

Goud: Analyse & Evaluatie — de uitdaging

7. De geprognosticeerde eindbalans van een bv sluit niet: de activa zijn € 4.000 hoger dan de passiva. Noem drie mogelijke oorzaken.

---

8. Lina’s Bowls verwacht eind 2031 een VV/TV van 0,40 en een current ratio van (20.000 + 5.000 + 7.000 + 360.500) / (21.000 + 5.000 + 3.000 + 15.000 + 28.405). Bereken de current ratio en leg uit waarom de bank tevreden is, maar het Groeifonds zich misschien afvraagt of er niet te veel geld op de bank staat.

Les 4.5 — Hoe hangen de begrotingen samen?

Leerdoel: Je legt de verbanden uit tussen de vier overzichten en je verklaart het verschil tussen het resultaat en de verandering van de liquide middelen.

Eindtermen: 28

Waar gaat het om?

Het Groeifonds legt de drie begrotingen naast elkaar. De winst is € 121.095, de bank stijgt met € 195.500. "Hoe kan dat?" vraagt de analist van het fonds. Lina moet het precies kunnen uitleggen, euro voor euro. In deze les analyseer je hoe de beginbalans, de exploitatiebegroting, de liquiditeitsbegroting en de geprognosticeerde eindbalans met elkaar samenhangen, en verklaar je het verschil tussen resultaat en geld.

Kerntheorie

De samenhang tussen de begrotingen

1. Beginbalans: de stand op 1 januari: bezittingen, schulden en eigen vermogen ->
2. Exploitatiebegroting: opbrengsten en kosten; het resultaat gaat naar het eigen vermogen ->
3. Liquiditeitsbegroting: ontvangsten en uitgaven; het eindsaldo wordt de bank ->
4. Eindbalans: de verwachte stand op 31 december en de beginbalans van het volgende jaar

De verbanden

• Het resultaat na belasting uit de exploitatiebegroting verhoogt het **eigen vermogen** op de eindbalans.

• Het eindsaldo van de liquiditeitsbegroting is de **bank** op de eindbalans.

• De afschrijving uit de exploitatiebegroting verlaagt de **vaste activa** ; de investeringen uit de liquiditeitsbegroting verhogen ze.

• De aflossingen uit de liquiditeitsbegroting verlagen de **leningen** .

Van resultaat naar bank in drie blokken

Het verschil tussen resultaat en de verandering van de bank kun je in drie blokken verklaren:

• **Bedrijfsactiviteiten:** resultaat plus afschrijving, gecorrigeerd voor de veranderingen in voorraad, vorderingen, overlopende posten en kortlopende schulden.

• **Investeringen:** wat er is betaald voor nieuwe vaste activa.

• **Financiering:** stortingen door aandeelhouders en nieuwe leningen erbij, aflossingen en dividend eraf.

Een stijging van een actiefpost (meer voorraad, meer debiteuren) kost geld; een stijging van een kortlopende schuld (meer crediteuren, een hogere belastingschuld) levert tijdelijk geld op. In thema 8 werk je dit uit tot de cashflow.

Van resultaat naar bank: Lina’s Bowls 2031 (bedragen in euro’s)

	Bedrag
Resultaat na belasting	121.095
+ afschrijving (kosten, geen uitgave)	95.000
- meer voorraad (16.000 20.000)	- 4.000
- meer debiteuren (4.000 5.000)	- 1.000
- meer vooruitbetaald (5.000 7.000)	- 2.000
+ meer crediteuren (18.000 21.000)	3.000
+ meer nog te betalen (4.000 5.000)	1.000
+ meer vooruitontvangen (0 3.000)	3.000
+ hogere vpb-schuld (27.000 28.405)	1.405
Geld uit de bedrijfsactiviteiten	217.500
- investeringen	- 285.000
+ storting Groeifonds	300.000
- aflossingen	- 37.000
Toename bank (165.000 360.500)	195.500

Toepassen

Waarom daalt de bank van een kwekerij?

Kwekerij Bloei bv verwacht € 60.000 resultaat na belasting en € 25.000 afschrijving. De voorraad stijgt met € 20.000, de debiteuren met € 15.000 en de crediteuren met € 5.000. Bloei investeert € 120.000 en leent € 100.000. Bereken de verandering van de bank.

Uitwerking

1. Bedrijfsactiviteiten: € 60.000 + € 25.000 - € 20.000 - € 15.000 + € 5.000 = € 55.000.
2. Investeringen - € 120.000; financiering + € 100.000.
3. Verandering bank: € 55.000 - € 120.000 + € 100.000 = € 35.000.

Antwoord

De bank stijgt met € 35.000, ook al investeert Bloei meer dan ze verdient.

Veelgemaakte fout

Bij meer voorraad of meer debiteuren geld optellen. Meer voorraad betaald of meer klanten die nog moeten betalen: dat kost geld, dus aftrekken.

De storting van aandeelhouders bij het resultaat tellen. Die zit in het financieringsblok, niet in het resultaat.

Kernbegrippen

Samenhang van de begrotingen

Het resultaat na belasting gaat naar het eigen vermogen, het eindsaldo naar de bank, en investeringen, afschrijvingen en aflossingen veranderen de vaste activa en de leningen.

Bedrijfsactiviteiten

Het geld uit de gewone bedrijfsvoering: resultaat na belasting + afschrijving, gecorrigeerd voor veranderingen in werkkapitaal.

Investeringsactiviteiten

Het geld dat wordt besteed aan (of ontvangen voor) vaste activa.

Financieringsactiviteiten

Het geld van en naar vermogensverschaffers: stortingen, nieuwe leningen, aflossingen en dividend.

Werkkapitaal

Het geld dat vastzit in voorraad, debiteuren en andere vlottende activa, min het kort vreemd vermogen uit de bedrijfsvoering.

Verwerkingsopdracht

Werk de opdrachten uit in je schrift of in de invulvelden.

1. Laat met de drie blokken zien hoe de bank van Lina’s Bowls in 2031 met € 195.500 stijgt.

2. Noem drie bedragen uit de exploitatiebegroting en drie uit de liquiditeitsbegroting die op de geprognosticeerde eindbalans terugkomen, en waar.

3. Leg uit waarom je bij de aansluiting van resultaat naar bank de afschrijving optelt.

4. Stel dat het Groeifonds niet instapt. Bereken het eindsaldo van de bank, en leg uit wat dat zegt over de investering in Rotterdam.

5. Mees zegt: "Als we winst maken, groeit de bank vanzelf." Beoordeel deze uitspraak.

Oefeningen

Brons: Kennis & Begrip

1. Welke post van de exploitatiebegroting komt terug bij het eigen vermogen op de eindbalans?

2. Welke post van de liquiditeitsbegroting komt terug op de eindbalans?

3. Waarom tel je bij de aansluiting van resultaat naar bank de afschrijving op?

Zilver: Toepassing & Rekenen

4. Een bv heeft € 50.000 resultaat na belasting en € 20.000 afschrijving. De voorraad stijgt met € 8.000 en de crediteuren met € 3.000. Bereken het geld uit de bedrijfsactiviteiten.

5. Gebruik opdracht 4. De bv investeert € 90.000, lost € 15.000 af en leent € 40.000. Bereken de verandering van de bank.

6. Waarom kost een stijging van de debiteuren geld, en levert een stijging van de crediteuren tijdelijk geld op?

Goud: Analyse & Evaluatie — de uitdaging

7. Een bv maakt € 120.000 winst na belasting, maar het banksaldo daalt met € 40.000. De afschrijving is € 30.000 en er wordt € 50.000 dividend uitgekeerd. Er zijn geen nieuwe leningen of aflossingen. Bereken het bedrag dat de bv heeft geïnvesteerd, uitgaande van gelijkblijvende voorraad, debiteuren en crediteuren.

8. Leg uit waarom een snelgroeiende onderneming met een goede exploitatiebegroting toch in geldproblemen kan komen. Gebruik de drie blokken van de aansluiting.

Les 4.6 — Een tekort: wat nu?

Leerdoel: Je stelt een liquiditeitsbegroting per kwartaal op, je stelt vast of een tekort tijdelijk of structureel is en je kiest een passende oplossing.

Eindtermen: 28, 21

Waar gaat het om?

Eind 2031 staat er naar verwachting € 360.500 op de bank (les 4.3). Toch belt de bank Lina in januari: de rekening staat ver in het rood. In de winter verkoopt Lina's Bowls weinig, en de keuken en de trucks van € 285.000 zijn in januari betaald, terwijl het Groeifonds pas in april stort. In deze les maak je de liquiditeitsbegroting per kwartaal, vind je het tekort en kies je een oplossing, met de gevolgen voor de exploitatiebegroting.

Kerntheorie

Begroten per periode

Een jaarbegroting laat alleen het eindsaldo zien. Ontvangsten en uitgaven vallen niet gelijkmatig over het jaar: er zijn seizoenen, grote betalingen op één moment en stortingen die later komen. Daarom maakt een onderneming een liquiditeitsbegroting **per kwartaal of per maand** . Het eindsaldo van de ene periode is het beginsaldo van de volgende.

Liquiditeitsbegroting Lina's Bowls bv 2031 per kwartaal (× € 1.000)

	K1	K2	K3	K4
Beginsaldo	165	-161,5	199	384,5
Klanten	250	450	600	352
Groeifonds	–	300	–	–
Leveranciers	95	160	205	118,5
Lonen	155	155	155	155
Huur	7,5	7,5	7,5	7,5
Overige kosten	34	40	47	30
Interest	–	–	–	28
Aflossingen	–	–	–	37
Investeringen	285	–	–	–
Vpb over 2030	–	27	–	–
Eindsaldo	-161,5	199	384,5	360,5

De keuken en de trucks worden in januari betaald; Groeifonds Rijnmond stort in april, na de notariële akte. De omzet is laag in de winter en hoog in de festivalzomer. In K1 betaalt Lina's Bowls ook de nog te betalen energie van december 2030.

Een tekort oplossen: tijdelijk of structureel?

Een tekort dat binnen het jaar vanzelf verdwijnt, is **tijdelijk** : daar past kort vreemd vermogen bij, of een andere timing van betalingen. Blijft het tekort aan het eind van het jaar, dan is het **structureel** : dan is er meer eigen vermogen of lang vreemd vermogen nodig, of moet de investering kleiner (thema 2, les 2.1).

Elke oplossing heeft gevolgen voor de exploitatiebegroting. Een rekening-courantkrediet kost interest, en leasen geeft leasekosten in plaats van afschrijving. Wie de liquiditeitsbegroting aanpast, moet dus ook de exploitatiebegroting en de eindbalans aanpassen.

Oplossingen voor het tekort in het eerste kwartaal

Oplossing	Voordeel	Nadeel
Rekening-courantkrediet (thema 2, les 2.4)	flexibel; alleen interest over wat je gebruikt	hoge rente; de bank moet een limiet van minstens € 165.000 geven
Groeifonds eerder laten storten	geen extra kosten	hangt af van het fonds en de notaris
Investering later betalen (leverancierskrediet)	het tekort wordt kleiner of verdwijnt	leverancier moet akkoord gaan; misschien vervalt een korting
Trucks leasen in plaats van kopen	geen grote uitgave in één keer	leasekosten zijn vaak hoger dan afschrijving en interest samen
Klanten laten aanbetalen (afnemerskrediet)	gratis geld	past alleen bij catering, niet bij losse verkoop

Toepassen

Wat kost het tekort?

Lina’s Bowls lost het tekort op met een rekening-courantkrediet tegen 9% per jaar. In K1 staat de rekening gemiddeld € 110.000 rood, in april nog gemiddeld € 40.000. Bereken de extra interest en het nieuwe begrote resultaat vóór belasting.

Uitwerking

1. K1: € 110.000 × 9% × 3 / 12 = € 2.475. April: € 40.000 × 9% × 1 / 12 = € 300.
2. Extra interest: € 2.475 + € 300 = € 2.775.
3. Resultaat vóór belasting: € 149.500 - € 2.775 = € 146.725.

Antwoord

De extra interest is € 2.775; het begrote resultaat vóór belasting wordt € 146.725.

Veelgemaakte fout

Alleen naar het eindsaldo van het jaar kijken. Een positief jaarsaldo kan een tekort in de loop van het jaar verbergen.

Een tijdelijk tekort met een langlopende lening oplossen. Dan betaal je het hele jaar interest over geld dat je maar een paar maanden nodig hebt.

Kernbegrippen

Tijdelijk tekort

Een tekort aan liquide middelen dat binnen de periode weer verdwijnt, bijvoorbeeld door seizoensinvloeden.

Structureel tekort

Een tekort dat aan het eind van de periode blijft bestaan; vraagt om lang vermogen of andere plannen.

Rekening-courantkrediet

Een krediet waarbij je tot een limiet rood mag staan; je betaalt alleen rente over het opgenomen bedrag. Past bij een tijdelijk tekort.

Liquiditeitsbegroting per kwartaal

Een liquiditeitsbegroting die het saldo per kwartaal (of maand) laat zien, zodat tekorten in de loop van het jaar zichtbaar worden.

Verwerkingsopdracht

Werk de opdrachten uit in je schrift of in de invulvelden.

1. Controleer met een berekening het eindsaldo van K1 en K2.

2. Is het tekort in K1 tijdelijk of structureel? Licht toe met de tabel.

3. Bereken het saldo eind K1 als het Groeifonds al in januari stort.

4. Lina’s Bowls overweegt de drie trucks te leasen in plaats van te kopen. Beschrijf de gevolgen voor de liquiditeitsbegroting, de exploitatiebegroting en de eindbalans.

5. Geef Lina’s Bowls een onderbouwd advies voor het tekort in K1.

Oefeningen

Brons: Kennis & Begrip

1. Waarom maakt een onderneming een liquiditeitsbegroting per kwartaal of per maand?

2. Wat is het verschil tussen een tijdelijk en een structureel tekort?

3. Welke financiering past bij een tijdelijk tekort?

Zilver: Toepassing & Rekenen

4. Een winkel heeft op 1 januari € 10.000 op de bank. Kwartaal 1: ontvangsten € 60.000, uitgaven € 95.000. Kwartaal 2: ontvangsten € 120.000, uitgaven € 80.000. Bereken het saldo eind K1 en eind K2.

5. Gebruik opdracht 4. De winkel staat in K1 gemiddeld € 15.000 rood tegen 10% per jaar. Bereken de interest en geef aan in welke begrotingen die terugkomt.

6. Een bv heeft een tekort van € 80.000 in K1 en eindigt het jaar met € 20.000 tekort. Is een rekening-courantkrediet hier een goede oplossing? Licht toe.

Goud: Analyse & Evaluatie — de uitdaging

7. Lina’s Bowls kan de drie trucks van € 165.000 ook in K3 laten leveren en betalen, maar dan rijden ze pas vanaf juli. De trucks leveren per kwartaal € 20.000 aan dekkingsbijdrage op. Vergelijk dit met een rekening-courantkrediet voor het tekort in K1 (extra interest ongeveer € 2.775).

8. Een onderneming lost een tijdelijk tekort elk jaar op met een rekening-courantkrediet. De bank verlaagt de limiet. Analyseer het risico en noem twee maatregelen die het tekort zelf kleiner maken.

Rekenopdrachten

Reken met de begrippen en formules uit dit thema. Schrijf je berekening volledig uit: op het examen krijg je punten voor de berekening, niet alleen voor de uitkomst.

Basis

1. Een groothandel begroot een omzet van € 640.000 (alles op rekening). De debiteuren stijgen van € 52.000 naar € 60.000. Bereken de begrote ontvangsten van klanten.

Antwoord (€): _____

2. De inkoopwaarde van de omzet is begroot op € 280.000. De voorraad stijgt van € 30.000 naar € 36.000. Bereken de begrote inkopen.

Antwoord (€): _____

3. Gebruik opdracht 2. De crediteuren dalen van € 24.000 naar € 20.000. Bereken het bedrag dat aan leveranciers wordt betaald.

Antwoord (€): _____

4. De huurkosten zijn € 48.000 per jaar. Op 1 januari is € 4.000 huur vooruitbetaald, op 31 december € 6.000. Bereken de huuruitgaven in het jaar.

Antwoord (€): _____

5. De machines hebben op 1 januari een boekwaarde van € 300.000. Er wordt € 80.000 geïnvesteerd en € 45.000 afgeschreven. Bereken de boekwaarde op de geprognosticeerde eindbalans.

Antwoord (€): _____

6. Een bv begroot een afzet van 40.000 stuks tegen € 25. De variabele kosten zijn 45% van de omzet, de constante kosten € 420.000 (inclusief interest). Bereken het resultaat vóór belasting.

Antwoord (€): _____

7. Gebruik opdracht 6. De vennootschapsbelasting is 19% tot € 200.000. Bereken het resultaat na belasting.

Antwoord (€): _____

8. Een bv heeft op 1 januari € 30.000 op de bank. Ze verwacht € 900.000 te ontvangen en € 945.000 uit te geven. Bereken het eindsaldo (vul een negatief getal in bij een tekort).

Antwoord (€): _____

9. Een bv staat vier maanden lang € 60.000 rood op een rekening-courant tegen 9% per jaar. Bereken de interest.

Antwoord (€): _____

Examenniveau

10. Lina’s Bowls begroot voor 2031 een omzet van € 1.650.000. De debiteuren stijgen van € 4.000 naar € 5.000. Eind 2031 is er € 3.000 vooruitontvangen voor cateringopdrachten in 2032 (begin 2031: niets). Bereken de begrote ontvangsten van klanten.

Antwoord (€): _____

11. Lina’s Bowls begroot voor 2031 een resultaat vóór belasting van € 149.500. Bereken de vennootschapsbelasting (19% tot € 200.000, 25,8% daarboven).

Antwoord (€): _____

12. Het eigen vermogen van Lina’s Bowls is op 1 januari 2031 € 360.000. In april stort Groeifonds Rijnmond € 300.000 voor nieuwe aandelen. Het resultaat na belasting is € 121.095; er wordt in 2031 geen dividend uitgekeerd. Bereken het eigen vermogen op de geprognosticeerde eindbalans.

Antwoord (€): _____

13. Een bv begroot € 84.000 resultaat na belasting en € 36.000 afschrijving. De voorraad stijgt met € 10.000, de debiteuren dalen met € 6.000, de crediteuren stijgen met € 4.000 en de te betalen vennootschapsbelasting stijgt met € 2.000. Bereken het geld uit de bedrijfsactiviteiten.

Antwoord (€): _____

14. Een sportschool begroot € 720.000 opbrengst uit abonnementen. Vooruitontvangen abonnementsgeld: begin € 50.000, eind € 65.000. Nog te ontvangen: begin € 10.000, eind € 4.000. Bereken de begrote ontvangsten.

Antwoord (€): _____

15. Een tuincentrum heeft op 1 januari € 20.000 op de bank. In kwartaal 1 verwacht het € 180.000 te ontvangen en € 260.000 uit te geven, in kwartaal 2 € 300.000 te ontvangen en € 220.000 uit te geven. Bereken het tekort eind kwartaal 1 (als positief getal).

Antwoord (€): _____

16. Een bakkerij verkoopt 180.000 broden tegen € 3,20, met € 1,28 variabele kosten per brood en € 260.000 constante kosten. Bij een prijs van € 3,40 verwacht ze 170.000 broden te verkopen. Bereken het resultaat vóór belasting bij de nieuwe prijs.

Antwoord (€): _____

17. Op 1 januari is het eigen vermogen van een bv € 400.000 en het vreemd vermogen € 500.000. In het jaar: aandelenemissie € 100.000, resultaat na belasting € 60.000, dividend over vorig jaar € 25.000, aflossing € 40.000; de te betalen vennootschapsbelasting stijgt met € 3.000. Andere schulden blijven gelijk. Bereken het balanstotaal op de geprognosticeerde eindbalans.

Antwoord (€): _____

Examenopgave: IJsmakerij Koud bv

8 vragen · 16 punten · ongeveer 51 minuten

IJsmakerij Koud bv maakt ambachtelijk ijs en verkoopt dat in een eigen salon en aan restaurants. Het bedrijf is sterk seizoensgebonden: in de zomer is de omzet vele malen hoger dan in de winter. Directeur Fenna de Wit stelt de begrotingen voor 2027 op. Informatiebron 1 bevat de balans per 1 januari 2027, informatiebron 2 de verwachtingen voor 2027 en informatiebron 3 de verwachtingen voor het eerste kwartaal.

Bedragen in hele euro’s, tenzij anders gevraagd.

Informatiebron 1

Balans IJsmakerij Koud bv per 1 januari 2027 (bedragen in euro’s)

Activa		Passiva	
Inventaris	180.000	Aandelenkapitaal	50.000
Voorraad	12.000	Winstreserve	70.000
Debiteuren	18.000	Lening (5%)	90.000
Vooruitbetaalde huur	6.000	Crediteuren	14.000
Bank	24.000	Te betalen vpb	16.000
Totaal	240.000	Totaal	240.000

Fictief.

Informatiebron 2

Verwachtingen voor 2027

Post	Verwachting
Omzet	€ 960.000, alles op rekening of direct betaald; debiteuren eind 2027 € 12.000
Inkoopwaarde van de omzet	30% van de omzet; de voorraad blijft gelijk; crediteuren eind 2027 € 10.000
Lonen	€ 360.000, betaald in 2027
Huur	€ 72.000 per jaar; vooruitbetaald eind 2027 € 6.000
Overige kosten	€ 90.000, betaald in 2027
Inventaris	nieuwe ijsmachine € 60.000, betaald in januari; afschrijving 2027 totaal € 36.000
Lening	interest 5% over € 90.000, betaald in 2027; aflossing € 15.000 op 31 december
Vennootschapsbelasting	19%; de vpb over 2026 wordt in 2027 betaald
Dividend	€ 20.000 over 2026, uitgekeerd in mei 2027 uit de winstreserve

Fictief.

Informatiebron 3

Verwachtingen eerste kwartaal 2027 (bedragen in euro’s)

Post	Bedrag
Ontvangsten van klanten	108.000
IJsmachine	60.000
Lonen	70.000
Huur	18.000
Betalingen aan leveranciers	30.000
Overige uitgaven	15.000
Vennootschapsbelasting over 2026	16.000

De bank biedt een rekening-courantkrediet tot € 100.000 tegen 10% per jaar. Fictief.

Vraag 1 (2 punten)

Leg uit waarom de aankoop van de ijsmachine (€ 60.000) niet als kosten in de exploitatiebegroting 2027 staat. Leg daarna uit waarom de afschrijving (€ 36.000) niet in de liquiditeitsbegroting staat.

Vraag 2 (2 punten)

Bereken het verwachte resultaat na belasting over 2027.

Vraag 3 (2 punten)

Bereken de verwachte ontvangsten van klanten en de verwachte betalingen aan leveranciers in 2027.

Vraag 4 (2 punten)

Bereken het verwachte saldo van de bank op 31 december 2027.

Vraag 5 (2 punten)

Bereken het eigen vermogen op de geprognosticeerde balans per 31 december 2027. Geef de bedragen per post.

Vraag 6 (2 punten)

Bereken het totaal van de activa en het totaal van de passiva op de geprognosticeerde balans per 31 december 2027 en toon daarmee aan dat de balans sluit.

Vraag 7 (2 punten)

Bereken het verwachte saldo van de bank aan het eind van het eerste kwartaal. Leg uit waarom dit niet blijkt uit de liquiditeitsbegroting over het hele jaar.

Vraag 8 (2 punten)

Fenna twijfelt tussen het rekening-courantkrediet en een extra lening van € 80.000 voor vijf jaar tegen 6%. Geef een gemotiveerd advies. Gebruik in je antwoord of het tekort tijdelijk of structureel is.

Eindquiz

1. Welke post is een uitgave, maar geen kosten?

A. De betaalde lonen

B. De betaalde interest

C. De afschrijving op een truck

D. De aflossing van een lening

2. Een bv betaalt in december de huur voor januari. Wat staat er eind december op de balans?

A. Een vooruitontvangen bedrag bij de passiva

B. Niets: de huur is al betaald

C. Een vooruitbetaald bedrag bij de activa

D. Een nog te betalen bedrag bij de passiva

3. De omzet is € 500.000, de debiteuren stijgen van € 20.000 naar € 30.000. Hoeveel wordt er van klanten ontvangen?

A. € 510.000

B. € 530.000

C. € 490.000

D. € 500.000

4. Welke post staat wel in de exploitatiebegroting en niet in de liquiditeitsbegroting?

A. Afschrijving

B. Investering in een keuken

C. Storting van aandeelhouders

D. Betaling van de vennootschapsbelasting over vorig jaar

5. Een bv begroot € 250.000 resultaat vóór belasting. Hoeveel vennootschapsbelasting is dat (19% tot € 200.000, 25,8% daarboven)?

A. € 64.500

B. € 38.000

C. € 47.500

D. € 50.900

6. De afzet daalt met 10%. Wat gebeurt er met het resultaat vóór belasting?

A. Het daalt met minder dan 10%

B. Het blijft gelijk

C. Het daalt met meer dan 10%, door de constante kosten

D. Het daalt met precies 10%

7. Waar vind je het beginsaldo van de liquiditeitsbegroting?

A. In de exploitatiebegroting van vorig jaar

B. Bij de liquide middelen op de beginbalans

C. Bij de debiteuren op de beginbalans

D. Bij het eigen vermogen op de beginbalans

8. Welke vennootschapsbelasting betaalt Lina’s Bowls in 2031?

A. De belasting over 2030

B. De belasting over 2030 én 2031

C. De belasting over 2031

D. Geen: die wordt pas betaald als er dividend is

9. De inkoopwaarde is € 300.000, de voorraad stijgt met € 10.000 en de crediteuren stijgen met € 5.000. Hoeveel wordt aan leveranciers betaald?

A. € 315.000

B. € 295.000

C. € 285.000

D. € 305.000

10. Hoe bereken je de vaste activa op de geprognosticeerde eindbalans?

A. Begin + investeringen - afschrijving

B. Begin + afschrijving - investeringen

C. Begin - afschrijving

D. Begin + investeringen

11. Welk resultaat neem je op bij het eigen vermogen op de eindbalans?

A. De EBITDA

B. Het resultaat na belasting

C. Het resultaat vóór belasting

D. De EBIT

12. Een bv geeft aandelen uit tegen een koers boven de nominale waarde. Waar komt het verschil op de eindbalans?

A. Bij het resultaat

B. Bij het aandelenkapitaal

C. Bij de agioreserve

D. Bij de winstreserve

13. Waarom tel je de afschrijving op bij het resultaat als je het geld uit de bedrijfsactiviteiten berekent?

A. Het is een ontvangst

B. Het is een belasting

C. Het verhoogt de vaste activa

D. Het is kosten zonder uitgave

14. Wat kost tijdelijk geld in het blok bedrijfsactiviteiten?

A. Een stijging van de debiteuren

B. Een hogere afschrijving

C. Een daling van de voorraad

D. Een stijging van de crediteuren

15. Een bv maakt winst, maar de bank daalt. Wat is géén mogelijke verklaring?

A. Veel meer voorraad

B. Een hoge afschrijving

C. Een grote investering

D. Een flinke aflossing

16. Waarom maakt Lina's Bowls een liquiditeitsbegroting per kwartaal?

A. Een jaarbegroting mag alleen bij een nv

B. De Belastingdienst eist dat

C. Het jaarsaldo verbergt het tekort in het eerste kwartaal

D. Om de afschrijving per kwartaal te berekenen

17. Welke financiering past het best bij een tijdelijk tekort in het voorjaar?

A. Een hypothecaire lening

B. Een obligatielening van tien jaar

C. Een aandelenemissie

D. Een rekening-courantkrediet

18. Het eindsaldo is aan het eind van elk kwartaal en van het jaar negatief. Wat is de beste conclusie?

A. Er is een structureel tekort; lang vermogen of andere plannen zijn nodig

B. Het tekort verdwijnt vanzelf

C. Er is niets aan de hand zolang er winst is

D. Een rekening-courant lost het op

Antwoordmodel

Voor de docent, of voor zelfcontrole: alle antwoorden bij dit werkboek.

Eindquiz — antwoordsleutel

1. D 2. C 3. C 4. A 5. D 6. C 7. B 8. A 9. D 10. A 11. B 12. C 13. D 14. A 15. B 16. C 17. D 18. A

Rekenopdrachten — antwoorden

1. 632.000 €

€ 640.000 + € 52.000 - € 60.000 = € 632.000.

2. 286.000 €

€ 280.000 + € 36.000 - € 30.000 = € 286.000.

3. 290.000 €

€ 24.000 + € 286.000 - € 20.000 = € 290.000.

4. 50.000 €

€ 48.000 - € 4.000 + € 6.000 = € 50.000.

5. 335.000 €

€ 300.000 + € 80.000 - € 45.000 = € 335.000.

6. 130.000 €

Omzet: 40.000 × € 25 = € 1.000.000. Variabele kosten: € 450.000. Resultaat: € 1.000.000 - € 450.000 - € 420.000 = € 130.000.

7. 105.300 €

Vpb: 19% × € 130.000 = € 24.700. Na belasting: € 130.000 - € 24.700 = € 105.300.

8. -15.000 €

€ 30.000 + € 900.000 - € 945.000 = -€ 15.000: een tekort.

9. 1.800 €

€ 60.000 × 9% × 4 / 12 = € 1.800.

10. 1.652.000 €

€ 1.650.000 + € 4.000 - € 5.000 + € 3.000 = € 1.652.000.

11. 28.405 €

19% × € 149.500 = € 28.405. Het resultaat blijft onder € 200.000, dus alleen het lage tarief.

12. 781.095 €

€ 360.000 + € 300.000 + € 121.095 = € 781.095.

13. 122.000 €

€ 84.000 + € 36.000 - € 10.000 + € 6.000 + € 4.000 + € 2.000 = € 122.000.

14. 741.000 €

€ 720.000 - € 50.000 + € 65.000 + € 10.000 - € 4.000 = € 741.000.

15. 60.000 €

€ 20.000 + € 180.000 - € 260.000 = -€ 60.000. Eind kwartaal 2: -€ 60.000 + € 300.000 - € 220.000 = € 20.000. Het tekort is tijdelijk.

16. 100.400 €

170.000 × (€ 3,40 - € 1,28) - € 260.000 = 170.000 × € 2,12 - € 260.000 = € 100.400. Bij de oude prijs: 180.000 × € 1,92 - € 260.000 = € 85.600.

17. 998.000 €

Eigen vermogen: € 400.000 + € 100.000 + € 60.000 - € 25.000 = € 535.000. Vreemd vermogen: € 500.000 - € 40.000 + € 3.000 = € 463.000. Balanstotaal: € 998.000.

Examenopgave — antwoordmodel

Vraag 1 (2 p)

De machine wordt meerdere jaren gebruikt; de kosten worden via de afschrijving over die jaren verdeeld (periodetoerekening). De betaling is een uitgave in 2027.

Afschrijving is een waardedaling van de inventaris; er gaat geen geld de onderneming uit.

- 1 p: investering: kosten verdeeld over de gebruiksjaren, wel een uitgave
- 1 p: afschrijving: kosten zonder geldstroom

Vraag 2 (2 p)

€ 960.000 - € 288.000 - € 360.000 - € 72.000 - € 90.000 - € 36.000 - € 4.500 = € 109.500 vóór belasting.

Vpb: 19% × € 109.500 = € 20.805. Na belasting: € 109.500 - € 20.805 = € 88.695.

- 1 p: juist resultaat vóór belasting (met afschrijving en interest, zonder aflossing en investering)
- 1 p: juist resultaat na belasting

Vraag 3 (2 p)

Ontvangsten: € 960.000 + € 18.000 - € 12.000 = € 966.000.

Inkopen: € 288.000 (voorraad gelijk). Betalingen: € 14.000 + € 288.000 - € 10.000 = € 292.000.

- 1 p: juiste ontvangsten
- 1 p: juiste betalingen aan leveranciers

Vraag 4 (2 p)

Uitgaven: € 292.000 + € 360.000 + € 72.000 + € 90.000 + € 4.500 + € 15.000 + € 60.000 + € 16.000 + € 20.000 = € 929.500.

Eindsaldo: € 24.000 + € 966.000 - € 929.500 = € 60.500.

- 1 p: juiste uitgaven (met aflossing, investering, vpb 2026 en dividend; zonder afschrijving)
- 1 p: juist eindsaldo

Vraag 5 (2 p)

Aandelenkapitaal € 50.000; winstreserve € 70.000 - € 20.000 = € 50.000; resultaat 2027 € 88.695. Totaal € 188.695.

- 1 p: winstreserve verlaagd met het dividend
- 1 p: resultaat na belasting toegevoegd en juist totaal

Vraag 6 (2 p)

Activa: inventaris € 180.000 + € 60.000 - € 36.000 = € 204.000; voorraad € 12.000; debiteuren € 12.000; vooruitbetaalde huur € 6.000; bank € 60.500. Totaal € 294.500.

Passiva: eigen vermogen € 188.695; lening € 75.000; crediteuren € 10.000; te betalen vpb € 20.805. Totaal € 294.500.

• 1 p: juiste activa (inventaris met investering en afschrijving, bank uit vraag 4)
• 1 p: juiste passiva (lening na aflossing, vpb 2027 als schuld)

Vraag 7 (2 p)

Uitgaven K1: € 60.000 + € 70.000 + € 18.000 + € 30.000 + € 15.000 + € 16.000 = € 209.000. Saldo: € 24.000 + € 108.000 - € 209.000 = -€ 77.000.

De jaarbegroting telt alle ontvangsten en uitgaven op. De grote ontvangsten komen in de zomer, de investering en de belasting vallen in het begin van het jaar; dat verschil in timing zie je alleen per kwartaal.

• 1 p: juist saldo eind K1
• 1 p: uitleg: timing binnen het jaar, seizoen

Vraag 8 (2 p)

Advies: het rekening-courantkrediet. Het tekort is tijdelijk: het jaar eindigt met € 60.500 positief, dus in de zomer wordt het tekort ingelopen. Bij de rekening-courant betaal je alleen rente over het opgenomen bedrag en de periode (bijvoorbeeld gemiddeld € 50.000 × 10% × 3/12 = € 1.250); de lening kost vijf jaar lang 6% over € 80.000, ook als het geld niet nodig is. Kanttekening: de limiet van € 100.000 is ruim genoeg, maar de bank kan het krediet opzeggen.

• 1 p: tekort is tijdelijk, met verwijzing naar het positieve eindsaldo
• 1 p: advies rekening-courant met argument (rente alleen over opgenomen bedrag, kort vermogen voor korte behoefte)

Verwerkingsopdrachten — modelantwoorden

Les 4.1

Verwerkingsopdracht

1. Exploitatiebegroting: de afschrijving op de trucks (€ 33.000), de interest, de lonen, de omzet. Liquiditeitsbegroting: de aankoop van de trucks (€ 165.000), de storting van het Groeifonds, de aflossing, de vpb over 2030, de energierekening van december 2030, de aanbetaling. Allebei: lonen en interest als ze in hetzelfde jaar worden betaald.

2. Ontvangsten: € 1.650.000 + € 4.000 - € 5.000 - € 0 + € 3.000 = € 1.652.000. De debiteuren van begin 2031 betalen in 2031 (erbij); die van eind 2031 pas in 2032 (eraf); de aanbetaling is wel ontvangen, maar nog geen omzet (erbij).

3. Inkopen: inkoopwaarde € 577.500 + voorraad eind € 20.000 - voorraad begin € 16.000 = € 581.500. Betaald: crediteuren begin € 18.000 + € 581.500 - crediteuren eind € 21.000 = € 578.500.

4. Het Groeifonds wil weten of Lina’s Bowls winst maakt (exploitatiebegroting): daar hangt de waarde van zijn aandelen en zijn dividend van af. Daarnaast wil het weten of de bv in 2031 altijd genoeg geld heeft (liquiditeitsbegroting): een winstgevend bedrijf kan toch in betalingsproblemen komen, bijvoorbeeld door de grote investering in januari.

5. Kosten: afschrijving 33.000. Uitgave in 2031: 165.000. Verschil: 132.000. Dat bedrag wordt in de jaren 2032 tot en met 2035 als afschrijving kosten (4 × 33.000), zonder dat er dan nog geld uitgaat.

Les 4.2

Verwerkingsopdracht

1. Utrecht: 105.000 × € 13,20 = € 1.386.000. Rotterdam: 20.000 × € 13,20 = € 264.000. Omzet: € 1.650.000.

Ingrediënten: 35% × € 1.650.000 = € 577.500.

2. Nieuwe trucks: € 165.000 / 5 = € 33.000. Keuken Rotterdam: € 120.000 / 10 = € 12.000. Totaal: € 10.000 + € 30.000 + € 33.000 + € 10.000 + € 12.000 = € 95.000.

3. Kosten: 577.500 + 620.000 + 30.000 + 150.000 + 95.000 + 28.000 = 1.500.500. Vóór belasting: 1.650.000 - 1.500.500 = 149.500. Vpb: 19% × 149.500 = 28.405 (onder € 200.000, dus alleen het lage tarief). Na belasting: 121.095.

4. Dekkingsbijdrage per bowl: € 13,20 × 0,65 = € 8,58. Minder bowls: 10.000. Resultaat daalt met 10.000 × € 8,58 = € 85.800. Vóór belasting: € 149.500 - € 85.800 = € 63.700.

5. Bijvoorbeeld: de afzet in Rotterdam, want een nieuwe vestiging heeft nog geen klanten en de opening kan uitlopen; de lonen, want in een krappe arbeidsmarkt kunnen ze hoger uitvallen; de prijs, want klanten kunnen afhaken bij € 14,39. Een investeerder wil weten hoe het resultaat verandert als een schatting tegenvalt.

Les 4.3

Verwerkingsopdracht

1. Ontvangsten: 1.652.000 + 300.000 = 1.952.000. Uitgaven: 578.500 + 620.000 + 30.000 + 151.000 + 28.000 + 37.000 + 285.000 + 27.000 = 1.756.500. Eindsaldo: 165.000 + 1.952.000 - 1.756.500 = 360.500.

2. Afschrijving (95.000): kosten, geen uitgave. Vpb over 2031 (28.405): kosten, nog niet betaald. Wel in de liquiditeitsbegroting, niet in de exploitatie: storting Groeifonds (300.000), investeringen (285.000), aflossingen (37.000), vpb over 2030 (27.000).

3. Debiteuren (4.000) worden ontvangen; crediteuren (18.000) en nog te betalen bedragen (4.000) worden betaald; de vpb over 2030 (27.000) wordt betaald; de vooruitbetaalde bedragen (5.000) leveren in 2031 een prestatie op zonder dat er nog geld uitgaat.

4. Nee. De bank stijgt met 360.500 - 165.000 = 195.500, meer dan de winst. Vooral door de storting van het Groeifonds (300.000) en de afschrijving (95.000); daartegenover staan de investeringen (285.000) en de aflossingen (37.000). In les 4.5 sluit je dat precies aan.

5. De bank is in de loop van het jaar niet steeds positief: in januari gaat er € 285.000 uit, terwijl het Groeifonds pas in april stort en de omzet in de winter laag is. Een jaartotaal laat dat niet zien. Daarom maak je een liquiditeitsbegroting per kwartaal of per maand (les 4.6).

Les 4.4

Verwerkingsopdracht

1. Pand: 515.000 - 10.000 = 505.000. Trucks: 121.000 + 165.000 - 30.000 - 33.000 = 223.000. Keukens: 94.000 + 120.000 - 10.000 - 12.000 = 192.000.

2. Aandelenkapitaal: 45.000 + 300 × 50 = 60.000. Agioreserve: 45.000 + 300 × 950 = 330.000. Winstreserve: 270.000 (geen dividend in 2031). Resultaat 2031: 121.095. Eigen vermogen: 781.095.

3. Hypotheek: 342.000 - 18.000 = 324.000. Onderhandse leningen: 134.000 - 19.000 = 115.000. Obligaties: 20.000. Vpb: 28.405 (de vpb over 2031 wordt in 2032 betaald).

4. Activa: 505.000 + 223.000 + 192.000 + 20.000 + 5.000 + 7.000 + 360.500 = 1.312.500. Passiva: 781.095 + 324.000 + 115.000 + 20.000 + 21.000 + 5.000 + 3.000 + 15.000 + 28.405 = 1.312.500.

5. VV/TV: (1.312.500 - 781.095) / 1.312.500 = 531.405 / 1.312.500 ~ 0,40. Begin 2031: 560.000 / 920.000 ~ 0,61. De solvabiliteit verbetert sterk, vooral door de storting van het Groeifonds en de winst; de bv voldoet ruim aan de eis van hoogstens 0,70.

Les 4.5

Verwerkingsopdracht

1. Bedrijfsactiviteiten: 121.095 + 95.000 - 4.000 - 1.000 - 2.000 + 3.000 + 1.000 + 3.000 + 1.405 = 217.500. Investeringen: - 285.000. Financiering: 300.000 - 37.000 = 263.000. Samen: 217.500 - 285.000 + 263.000 = 195.500, gelijk aan 360.500 - 165.000.

2. Exploitatie eindbalans: het resultaat (121.095) bij het eigen vermogen, de afschrijving (95.000) bij de vaste activa, de vpb over 2031 (28.405) als schuld. Liquiditeit eindbalans: het eindsaldo (360.500) als bank, de investeringen (285.000) bij de vaste activa, de aflossingen (37.000) bij de leningen, de storting (300.000) bij aandelenkapitaal en agioreserve.

3. De afschrijving is kosten, maar geen uitgave: ze verlaagt het resultaat, terwijl er geen geld uitgaat. Om van het resultaat naar het geld te komen, tel je haar dus weer op.

4. Zonder storting: 195.500 - 300.000 = - 104.500. De bank zou dalen van 165.000 naar 60.500. De bedrijfsactiviteiten (217.500) zijn niet genoeg voor de investeringen en de aflossingen (322.000).

5. Ja, als er genoeg geld uit de bedrijfsactiviteiten komt of als er wordt geleend of gestort. Maar winst garandeert geen geld: met grote investeringen, aflossingen of een snelle groei van voorraad en debiteuren kan de bank dalen terwijl er winst is. Daarom kijken investeerders naar allebei.

Les 4.6

Verwerkingsopdracht

1. K1: 165 + 250 - (95 + 155 + 7,5 + 34 + 285) = 165 + 250 - 576,5 = -161,5. K2: -161,5 + 450 + 300 - (160 + 155 + 7,5 + 40 + 27) = -161,5 + 750 - 389,5 = 199 (× € 1.000).

2. Tijdelijk: in K2 is het saldo weer positief en eind 2031 staat er € 360.500 op de bank. Het tekort ontstaat door de timing: de investering in januari, de storting in april en de lage omzet in de winter.

3. Als het Groeifonds in januari stort, stijgt het saldo in K1 met € 300.000: -161,5 + 300 = 138,5 (× € 1.000). Er is dan geen tekort meer, en geen extra interest. Het eindsaldo van het jaar verandert niet.

4. Liquiditeit: geen uitgave van € 165.000 in januari; het saldo eind K1 wordt -€ 161.500 + € 165.000 = € 3.500, min de eerste leasebetaling; daarna elk kwartaal leasebetalingen. Exploitatie: geen afschrijving (€ 33.000), wel leasekosten (meestal hoger). Eindbalans: de trucks staan niet als eigendom op de balans, en de bank is hoger.

5. Bijvoorbeeld: het Groeifonds vragen eerder te storten, omdat dat niets kost en het hele tekort oplost. Lukt dat niet, dan een rekening-courantkrediet met een limiet van minstens € 165.000 voor een paar maanden: de extra interest (ongeveer € 2.775) is klein ten opzichte van het resultaat. Leasen is duurder en lost een tijdelijk probleem op met een structurele oplossing.

Oefeningen — modelantwoorden

Les 4.1

1. Welk stelsel hoort bij de exploitatiebegroting, en welk bij de liquiditeitsbegroting?

De exploitatiebegroting volgt het periodetoerekeningsstelsel (opbrengsten en kosten); de liquiditeitsbegroting volgt het kasstelsel (ontvangsten en uitgaven).

2. Is een aflossing een uitgave, kosten of allebei?

Alleen een uitgave: de schuld en de bank dalen, het resultaat verandert niet.

3. Is de afschrijving op een machine een uitgave, kosten of allebei?

Alleen kosten: de machine is al betaald, maar wordt minder waard.

4. Een bv begroot € 820.000 omzet. De debiteuren dalen van € 45.000 naar € 38.000. Bereken de begrote ontvangsten van klanten.

€ 820.000 + € 45.000 - € 38.000 = € 827.000.

5. Een bv begroot € 60.000 huurkosten. Op 1 januari is er € 5.000 vooruitbetaald, op 31 december € 10.000. Bereken de begrote huuruitgaven.

€ 60.000 - € 5.000 + € 10.000 = € 65.000.

6. Een bv begroot een inkoopwaarde van € 300.000. De voorraad stijgt van € 40.000 naar € 55.000; de

crediteuren dalen van € 30.000 naar € 25.000. Bereken de inkopen en het bedrag dat aan leveranciers wordt betaald.

Inkopen: € 300.000 + € 55.000 - € 40.000 = € 315.000. Betaald: € 30.000 + € 315.000 - € 25.000 = € 320.000.

7. Een sportschool begroot € 500.000 opbrengst uit abonnementen. Vooruitontvangen: begin € 60.000, eind € 75.000. Nog te ontvangen: begin € 8.000, eind € 6.000. Bereken de begrote ontvangsten.

€ 500.000 - € 60.000 + € 75.000 + € 8.000 - € 6.000 = € 517.000. Het vooruitontvangen bedrag van begin is al vorig jaar ontvangen (eraf); dat van eind wordt dit jaar ontvangen voor volgend jaar (erbij); het nog te ontvangen bedrag van begin wordt dit jaar ontvangen (erbij), dat van eind pas volgend jaar (eraf).

8. Lina's Bowls betaalt in januari 2031 € 285.000 voor de keuken en de trucks, en verwacht in 2031 € 121.095 winst na belasting. Leg uit waarom een bv met winst toch geld moet lenen of storten om zo'n investering te betalen, en waarom de begroting met beide stelsels nodig is.

De winst wordt over het hele jaar verdiend en is voor een deel geen geld (bijvoorbeeld door de afschrijving en de nog niet betaalde belasting), terwijl de investering in één keer, in januari, moet worden betaald. Bovendien is de investering veel groter dan één jaar winst: de kosten (afschrijving) worden over vijf tot tien jaar verdeeld, de uitgave niet. De exploitatiebegroting laat zien of de investering rendabel is, de liquiditeitsbegroting of er op elk moment genoeg geld is.

Les 4.2

1. Wat is een exploitatiebegroting?

Een overzicht van de verwachte opbrengsten en kosten in een komende periode, met het verwachte resultaat.

2. Waarom staan investeringen niet in de exploitatiebegroting?

Een investering is een uitgave, geen kosten. Alleen de afschrijving op de investering is kosten.

3. Wat is het verschil tussen variabele en constante kosten in een begroting?

Variabele kosten bewegen mee met de afzet, zoals ingrediënten. Constante kosten liggen vast bij een andere afzet, zoals lonen, huur en afschrijving.

4. Een bakkerij begroot 180.000 broden à € 3,20. De variabele kosten zijn 40% van de omzet, de constante kosten € 260.000 (inclusief interest). Bereken het resultaat vóór belasting.

Omzet: 180.000 × € 3,20 = € 576.000. Variabele kosten: 40% × € 576.000 = € 230.400. Resultaat: € 576.000 - € 230.400 - € 260.000 = € 85.600.

5. Gebruik opdracht 4. De vennootschapsbelasting is 19% tot € 200.000. Bereken het resultaat na belasting.

Vpb: 19% × € 85.600 = € 16.264. Na belasting: € 85.600 - € 16.264 = € 69.336.

6. Gebruik opdracht 4. Bereken het resultaat vóór belasting als de bakkerij 10% minder broden verkoopt.

Afzet 162.000; omzet 162.000 × € 3,20 = € 518.400; variabele kosten 40% × € 518.400 = € 207.360. Resultaat: € 518.400 - € 207.360 - € 260.000 = € 51.040. Een daling van de afzet met 10% verlaagt het resultaat met bijna 40%.

7. Een bv begroot een resultaat vóór belasting van € 310.000. Bereken de vennootschapsbelasting en het resultaat na belasting (19% tot € 200.000, 25,8% daarboven).

Vpb: 19% × € 200.000 + 25,8% × € 110.000 = € 38.000 + € 28.380 = € 66.380. Na belasting: € 310.000 - € 66.380 = € 243.620.

8. Lina's Bowls begroot een resultaat vóór belasting van € 149.500 met een prijs van € 13,20 en 125.000 bowls. Bereken het resultaat vóór belasting als de prijs € 13,50 wordt en de afzet daardoor met 4.000 bowls daalt (ingrediënten blijven 35% van de omzet). Beoordeel de prijsverhoging.

Dekkingsbijdrage per bowl: € 13,50 × 0,65 = € 8,775. Totaal: 121.000 × € 8,775 = € 1.061.775. Was: 125.000 × €

8,58 = € 1.072.500. Resultaat vóór belasting: € 149.500 + € 1.061.775 - € 1.072.500 = € 138.775. De prijsverhoging levert € 10.725 minder op: de omzet per bowl stijgt, maar er gaan te veel klanten weg. Niet doen, tenzij de afzet minder sterk daalt.

Les 4.3

1. Wat is een liquiditeitsbegroting?

Een overzicht van de verwachte ontvangsten en uitgaven in een komende periode, met het verwachte eindsaldo van de liquide middelen.

2. Hoe bereken je het eindsaldo?

Eindsaldo = beginsaldo + ontvangsten - uitgaven.

3. Noem drie uitgaven die wel in de liquiditeitsbegroting en niet in de exploitatiebegroting staan.

Bijvoorbeeld: investeringen, aflossingen, dividend en de vennootschapsbelasting over vorig jaar.

4. Een winkel heeft € 25.000 op de bank. Verwacht: ontvangsten € 480.000, uitgaven aan inkopen € 300.000, lonen € 110.000, overige uitgaven € 40.000 en een aflossing van € 20.000. Bereken het eindsaldo.

€ 25.000 + € 480.000 - € 300.000 - € 110.000 - € 40.000 - € 20.000 = € 35.000.

5. Een bv begroot: omzet € 1.200.000, debiteuren van € 80.000 naar € 100.000, kosten zonder afschrijving € 1.050.000 (allemaal betaald in het jaar), afschrijving € 60.000, investering € 90.000, vpb over vorig jaar € 22.000. Beginsaldo € 50.000. Bereken het eindsaldo.

Ontvangsten: € 1.200.000 + € 80.000 - € 100.000 = € 1.180.000. Uitgaven: € 1.050.000 + € 90.000 + € 22.000 = € 1.162.000. Eindsaldo: € 50.000 + € 1.180.000 - € 1.162.000 = € 68.000. De afschrijving is geen uitgave.

6. Welke posten van een beginbalans worden in het nieuwe jaar meestal geld of kosten geld? Noem er vier.

Debiteuren (worden ontvangen), crediteuren (worden betaald), nog te betalen bedragen (worden betaald) en te betalen vennootschapsbelasting (wordt betaald). Ook: het deel van de leningen dat wordt afgelost.

7. Een bv begroot een eindsaldo van € 40.000 en wil € 60.000 dividend uitkeren. De bank eist dat er altijd minstens € 20.000 op de rekening staat. Wat kan de bv doen? Geef twee mogelijkheden met een nadeel.

Minder dividend uitkeren (€ 20.000): nadeel: de aandeelhouders krijgen minder. Of het dividend later in het jaar uitkeren, als er meer geld is: nadeel: kan alleen als de liquiditeit dan beter is. Of tijdelijk lenen: nadeel: interestkosten en een lening om dividend te betalen verzwakt de solvabiliteit.

8. Lina’s Bowls begroot een eindsaldo van € 360.500. Bereken het eindsaldo als de omzet in Rotterdam € 132.000 lager uitvalt (minder bowls; ingrediënten 35% van de omzet, betaald in hetzelfde jaar) en leg uit waarom het verschil met het resultaat vóór belasting gelijk is.

Minder ontvangsten: € 132.000. Minder betalingen aan leveranciers: 35% × € 132.000 = € 46.200. Eindsaldo: € 360.500 - € 132.000 + € 46.200 = € 274.700. Het resultaat vóór belasting daalt ook met € 85.800, omdat de omzet en de ingrediënten in hetzelfde jaar ontvangen en betaald worden. (De lagere vpb wordt pas in 2032 betaald.)

Les 4.4

1. Wat is een geprognosticeerde eindbalans?

De verwachte balans aan het eind van de begrotingsperiode, opgesteld met de beginbalans, de exploitatiebegroting en de liquiditeitsbegroting.

2. Waar vind je de bank voor de geprognosticeerde eindbalans?

Het eindsaldo van de liquiditeitsbegroting.

3. Hoe bereken je de vaste activa aan het eind van het jaar?

Begin + investeringen - afschrijving.

4. Een machine heeft op 1 januari een boekwaarde van € 80.000. Er wordt € 30.000 geïnvesteerd en € 16.000 afgeschreven. Bereken de boekwaarde op de geprognosticeerde eindbalans.

€ 80.000 + € 30.000 - € 16.000 = € 94.000.

5. Een bv heeft een eigen vermogen van € 500.000 (aandelenkapitaal € 100.000, agioreserve € 50.000, winstreserve € 350.000). Ze geeft 10.000 aandelen van € 1 uit tegen € 6, verwacht € 90.000 resultaat na belasting en keert € 40.000 dividend uit over vorig jaar. Bereken het eigen vermogen eind van het jaar per post.

Aandelenkapitaal: € 100.000 + € 10.000 = € 110.000. Agioreserve: € 50.000 + 10.000 × € 5 = € 100.000. Winstreserve: € 350.000 - € 40.000 = € 310.000. Resultaat: € 90.000. Totaal: € 610.000.

6. Een lening is op 1 januari € 240.000. In het jaar wordt € 30.000 afgelost en € 100.000 nieuw geleend. De rente is 5% over de beginschuld. Welk bedrag staat op de eindbalans, en waar staat de interest?

Lening: € 240.000 - € 30.000 + € 100.000 = € 310.000. De interest (5% × € 240.000 = € 12.000) staat in de exploitatiebegroting (kosten) en, als hij is betaald, in de liquiditeitsbegroting; niet op de balans, tenzij een deel nog moet worden betaald (nog te betalen bedragen).

7. De geprognosticeerde eindbalans van een bv sluit niet: de activa zijn € 4.000 hoger dan de passiva. Noem drie mogelijke oorzaken.

Bijvoorbeeld: de afschrijving is wel als kosten verwerkt, maar niet van de vaste activa afgetrokken; de vennootschapsbelasting over dit jaar is niet als schuld opgenomen; een overlopende schuld (nog te betalen bedrag) ontbreekt; een aflossing is wel van de lening, maar niet van de bank afgetrokken. Een verschil van precies € 4.000 wijst vaak op één vergeten post van dat bedrag.

8. Lina’s Bowls verwacht eind 2031 een VV/TV van 0,40 en een current ratio van (20.000 + 5.000 + 7.000 + 360.500) / (21.000 + 5.000 + 3.000 + 15.000 + 28.405). Bereken de current ratio en leg uit waarom de bank tevreden is, maar het Groeifonds zich misschien afvraagt of er niet te veel geld op de bank staat.

Vlottende activa: € 392.500. Kort vreemd vermogen: € 72.405. Current ratio: € 392.500 / € 72.405 ~ 5,42. De bank is tevreden: ruim genoeg om alle kortlopende schulden te betalen, en een lage VV/TV. Het Groeifonds kan vinden dat € 360.500 op de bank weinig oplevert: dat geld kan worden geïnvesteerd in groei (de productielijn van 2032) of gebruikt om duurdere leningen af te lossen.

Les 4.5

1. Welke post van de exploitatiebegroting komt terug bij het eigen vermogen op de eindbalans?

Het resultaat na belasting.

2. Welke post van de liquiditeitsbegroting komt terug op de eindbalans?

Het eindsaldo, als de bank (liquide middelen). Ook de investeringen (bij de vaste activa) en de aflossingen (bij de leningen) werken door.

3. Waarom tel je bij de aansluiting van resultaat naar bank de afschrijving op?

De afschrijving is kosten, maar geen uitgave: het resultaat is erdoor verlaagd zonder dat er geld uitging.

4. Een bv heeft € 50.000 resultaat na belasting en € 20.000 afschrijving. De voorraad stijgt met € 8.000 en de crediteuren met € 3.000. Bereken het geld uit de bedrijfsactiviteiten.

€ 50.000 + € 20.000 - € 8.000 + € 3.000 = € 65.000.

5. Gebruik opdracht 4. De bv investeert € 90.000, lost € 15.000 af en leent € 40.000. Bereken de verandering van de bank.

€ 65.000 - € 90.000 - € 15.000 + € 40.000 = € 0. De bank blijft gelijk.

6. Waarom kost een stijging van de debiteuren geld, en levert een stijging van de crediteuren tijdelijk geld op?

Meer debiteuren: er is omzet geboekt waarvoor het geld nog niet binnen is. Meer crediteuren: er is ingekocht zonder dat al is betaald; het geld blijft dus langer op de eigen rekening.

7. Een bv maakt € 120.000 winst na belasting, maar het banksaldo daalt met € 40.000. De afschrijving is € 30.000 en er wordt € 50.000 dividend uitgekeerd. Er zijn geen nieuwe leningen of aflossingen. Bereken het bedrag dat de bv heeft geïnvesteerd, uitgaande van gelijkblijvende voorraad, debiteuren en crediteuren.

Bedrijfsactiviteiten: € 120.000 + € 30.000 = € 150.000. Verandering bank: € 150.000 - investering - € 50.000 = - € 40.000. Investering: € 150.000 - € 50.000 + € 40.000 = € 140.000.

8. Leg uit waarom een snelgroeiende onderneming met een goede exploitatiebegroting toch in geldproblemen kan komen. Gebruik de drie blokken van de aansluiting.

Bij snelle groei stijgen voorraad en debiteuren sterk: dat kost geld in het blok bedrijfsactiviteiten, zodat er minder geld vrijkomt dan de winst doet vermoeden. Daarnaast zijn er grote investeringen nodig (blok investeringen). Als er niet tijdig extra vermogen komt (blok financiering), daalt de bank, terwijl de exploitatiebegroting winst laat zien. Zonder geld kan de onderneming lonen en leveranciers niet betalen.

Les 4.6

1. Waarom maakt een onderneming een liquiditeitsbegroting per kwartaal of per maand?

Ontvangsten en uitgaven vallen niet gelijkmatig over het jaar. Een jaartotaal kan een tekort in de loop van het jaar verbergen.

2. Wat is het verschil tussen een tijdelijk en een structureel tekort?

Een tijdelijk tekort verdwijnt binnen het jaar weer (door de timing); een structureel tekort blijft aan het eind van het jaar bestaan.

3. Welke financiering past bij een tijdelijk tekort?

Kort vreemd vermogen, zoals een rekening-courantkrediet, leverancierskrediet of afnemerskrediet.

4. Een winkel heeft op 1 januari € 10.000 op de bank. Kwartaal 1: ontvangsten € 60.000, uitgaven € 95.000. Kwartaal 2: ontvangsten € 120.000, uitgaven € 80.000. Bereken het saldo eind K1 en eind K2.

Eind K1: € 10.000 + € 60.000 - € 95.000 = - € 25.000. Eind K2: - € 25.000 + € 120.000 - € 80.000 = € 15.000.

5. Gebruik opdracht 4. De winkel staat in K1 gemiddeld € 15.000 rood tegen 10% per jaar. Bereken de interest en geef aan in welke begrotingen die terugkomt.

€ 15.000 × 10% × 3 / 12 = € 375. In de exploitatiebegroting (kosten) en in de liquiditeitsbegroting (uitgave).

6. Een bv heeft een tekort van € 80.000 in K1 en eindigt het jaar met € 20.000 tekort. Is een rekening-courantkrediet hier een goede oplossing? Licht toe.

Nee, niet alleen. Het tekort is structureel: het blijft aan het eind van het jaar. Een rekening-courant is bedoeld voor tijdelijke tekorten, kan worden opgezegd en is duur. Er is meer eigen vermogen of lang vreemd vermogen nodig, of de bv moet investeringen uitstellen of kosten verlagen.

7. Lina’s Bowls kan de drie trucks van € 165.000 ook in K3 laten leveren en betalen, maar dan rijden ze pas vanaf juli. De trucks leveren per kwartaal € 20.000 aan dekkingsbijdrage op. Vergelijk dit met een rekening-courantkrediet voor het tekort in K1 (extra interest ongeveer € 2.775).

Uitstellen: het tekort in K1 wordt -€ 161.500 + € 165.000 = € 3.500 positief, dus geen interest. Maar de trucks rijden twee kwartalen niet: 2 × € 20.000 = € 40.000 minder dekkingsbijdrage (de afschrijving is ook lager, maar dat is geen geld). Een rekening-courant kost ongeveer € 2.775. Advies: niet uitstellen; het tekort met een rekening-courant of een eerdere storting oplossen.

8. Een onderneming lost een tijdelijk tekort elk jaar op met een rekening-courantkrediet. De bank

verlaagt de limiet. Analyseer het risico en noem twee maatregelen die het tekort zelf kleiner maken.

Risico: zonder voldoende limiet kan de onderneming in het seizoensdal lonen en leveranciers niet betalen; er dreigt een betalingsprobleem, ook al is ze over het jaar winstgevend. Maatregelen die het tekort kleiner maken: grote uitgaven verschuiven naar maanden met veel ontvangsten, klanten laten aanbetalen (afnemerskrediet), sneller factureren en innen, met leveranciers een langere betalingstermijn afspreken, minder voorraad aanhouden, of een deel van het permanente tekort met lang vermogen financieren.